

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

SPRENDIMAS

DĖL ATSIŠAKYMO NAGRINĖTI PRAŠYMĄ NR. 1A-47/2022

2022 m. liepos 7 d. Nr. KT88-A-S80/2022

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Elvyros Baltutytės, Gintaro Godos, Vytauto Greičiaus, Danutės Jočienės, Giedrės Lastauskienės, Vytauto Mizaro, Algio Norkūno, Daivos Petrylaitės, Janinos Stripeikienės, sekretoriaujant Vaivai Matuizaitei,

Konstitucinio Teismo tvarkomajame posėdyje apsvaustė pareiškėjo [duomenys neskelbiami] prašymą Nr. 1A-47/2022.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

1. Pareiškėjas prašo ištirti, ar:

– Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 40 straipsnio 2 dalies 3 punktas neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 straipsnio 1 daliai;

– Konkurencijos įstatymo 35 straipsnio (2020 m. birželio 25 d. redakcija) 3, 4 dalys tiek, kiek jose nėra įtvirtinta teisė Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybai atlikti savarankiškus ir atskirus Konkurencijos įstatymo 40 straipsnio 1 dalies pažeidimų tyrimus, neprieštarauja Konstitucijos 31 straipsnio 4 daliai.

2. Konkurencijos taryba 2017 m. gruodžio 20 d. nutarimu pripažino, kad du juridiniai asmenys jungtinės veiklos sutarčių pagrindu sudarė konkurenciją ribojantį susitarimą, ir jiems paskyrė baudas už konkurencijos teisės pažeidimą. Konkurencijos taryba kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinį teismą su prašymu skirti pareiškėjui, kaip vieno iš juridinių asmenų buvusiam vadovui, sankcijas už prisidėjimą prie juridinio asmens padaryto konkurencijos teisės pažeidimo. Vilniaus apygardos administracinis teismas 2020 m. gruodžio 22 d. sprendimu pareiškėjui pritaikė sankcijas – apribojo teisę eiti viešojo ir (arba) privataus juridinio asmens vadovo pareigas, būti viešojo ir (arba) privataus juridinio asmens kolegialaus priežiūros ir (arba)

valdymo organo nariu ir skyrė baudą. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2022 m. vasario 17 d. neskundžiama nutartimi pareiškėjo apeliacinį skundą atmetė ir Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020 m. gruodžio 22 d. sprendimą paliko nepakeistą.

3. Pareiškėjo prašymas Konstituciniam Teismui pateiktas 2022 m. gegužės 13 d.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

4. Pagal Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalį (2019 m. kovo 21 d. redakcija) kiekvienas asmuo turi teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Konstitucijos 105 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų aktų, jeigu jų pagrindu priimtas sprendimas pažeidė šio asmens konstitucines teises ar laisves ir šis asmuo išnaudojo visas teisinės gynybos priemones.

5. Kaip minėta, pareiškėjas prašo ištirti Konkurencijos įstatymo 40 straipsnio „Ūkio subjektų vadovams skiriamos sankcijos“ 2 dalies 3 punkto atitiktį Konstitucijai.

5.1. Pasak pareiškėjo, ginčijamame Konkurencijos įstatymo 40 straipsnio 2 dalies 3 punkte yra įtvirtintas pernelyg žemas įrodinėjimo pareigos standartas, taikytinas Konkurencijos tarybai siekiant pagrįsti konkretaus ūkio subjekto vadovo prisidėjimą prie ūkio subjekto padaryto konkurencijos teisės pažeidimo. Tokios Konkurencijos įstatyme įtvirtintos nuostatos turinys, pareiškėjo teigimu, lemia tai, kad bet kurios už nustatytą konkurencijos teisės pažeidimą nubaustos įmonės vadovas savaime bus laikomas prisidėjusiu prie tokio pažeidimo nepriklausomai nuo šio vadovo asmeninio santykio su nustatytu pažeidimu, nenustačius jokio jo indėlio ar asmeninio vaidmens viso pažeidimo kontekste.

5.2. Konkurencijos įstatymo 40 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad ūkio subjekto vadovui už prisidėjimą prie ūkio subjekto sudaryto draudžiamo konkurentų susitarimo ar piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi gali būti apribojama teisė eiti viešojo ir (arba) privataus juridinio asmens vadovo pareigas, būti viešojo ir (arba) privataus juridinio asmens kolegialaus priežiūros ir (arba) valdymo organo nariu; ūkio subjekto vadovui, be minėto teisės apribojimo, papildomai gali būti skiriama bauda. Pagal Konkurencijos įstatymo 40 straipsnio 2 dalies 3 punktą ūkio subjekto vadovas laikomas prisidėjusiu prie pažeidimo padarymo, kai jis, be kita ko, nežinojo, nors privalėjo žinoti, kad jo vadovaujamas ūkio subjektas padarė ar daro pažeidimą.

5.3. Šiame kontekste pažymėtina, kad pagal Konkurencijos įstatymo 41 straipsnio 1 dalį Konkurencijos taryba, nustačiusi, kad yra šio įstatymo 40 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytos aplinkybės, priima nutarimą kreiptis į Vilniaus apygardos administracinį teismą su prašymu taikyti šio įstatymo 40 straipsnio 1 dalyje nustatytas sankcijas. Konkurencijos įstatymo 41 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad teismas, skirdamas ūkio subjekto vadovui šio įstatymo 40 straipsnio 1 dalyje nustatytas sankcijas, vadovaujasi teisingumo, protingumo, sąžiningumo principais ir atsižvelgia į:

1) ūkio subjekto padaryto pažeidimo pavojingumą; 2) ūkio subjekto padaryto pažeidimo trukmę; 3) ūkio subjekto vadovo prisidėjimo prie ūkio subjekto padaryto pažeidimo pobūdį; 4) ūkio subjekto vadovo elgesį Konkurencijos tarybos atliekamo tyrimo dėl ūkio subjekto padaryto pažeidimo metu; 5) kitas reikšmingas aplinkybes.

Pažymėtina ir tai, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2022 m. vasario 17 d. nutartyje konstatavo, jog ūkio subjekto vadovo veiksmai, įstatyme įvardijami kaip prisidėjimas prie ūkio subjekto padaryto pažeidimo, nesudaro savarankiško konkurencijos teisės pažeidimo ir nėra atskiro tyrimo objektas; tuo atveju, jei ūkio subjekto pažeidimas sunkus ir pavojingas, nustačius iš įstatymo kylančią vadovo pareigą veikti atitinkamu būdu, pagal Konkurencijos įstatymo 41 straipsnio 5 dalį turi būti *ad hoc* vertinami vadovo veiksmai ir, konstatavus jų pavojingumą, skiriama sankcija; savarankiško ir atskiro tyrimo nebuvimas įstatyme vertintinas kaip pareiga Konkurencijos tarybai vertinti ūkio subjekto pažeidimo pobūdį ir tuo remiantis kreiptis į teismą ir teisme įrodinėti ūkio subjekto vadovo atsakomybę; remiantis Konkurencijos įstatymo 41 straipsniu, būtent teismas, įvertinęs bylos faktines aplinkybes ir Konkurencijos tarybos prašymą skirti sankcijas, sprendžia, ar konkrečiu atveju yra pagrindas taikyti atsakomybę už konkurencijos teisės pažeidimus ne tik ūkio subjektui, bet ir jo vadovui.

5.4. Vadinasi, priešingai, nei nurodo pareiškėjas, pagal Konkurencijos įstatyme nustatytą teisinį reguliavimą ūkio subjekto vadovo atsakomybė savaime nekyla konstatavus ūkio subjekto konkurencijos teisės pažeidimą, nes, kaip minėta, pagal Konkurencijos įstatymo 41 straipsnio 5 dalį teismas, skirdamas ūkio subjekto vadovui šio įstatymo 40 straipsnio 1 dalyje nustatytas sankcijas, privalo vadovautis teisingumo, protingumo, sąžiningumo principais ir kiekvienu konkrečiu atveju atsižvelgti į visas reikšmingas aplinkybes.

Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad šioje prašymo dalyje pareiškėjo nurodytu aspektu nėra tyrimo dalyko.

5.5. Konstitucinis Teismas ne kartą yra pažymėjęs, jog tai, kad prašyme nėra tyrimo dalyko, reiškia, kad prašymas yra nežinybingas Konstituciniam Teismui (*inter alia* 2019 m. spalio 9 d. sprendimas Nr. KT28-A-S17/2019, 2020 m. kovo 25 d. sprendimas Nr. KT55-A-S50/2020, 2021 m. balandžio 8 d. sprendimas Nr. KT55-A-S52/2021).

5.6. Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 1 dalies 2 punktą Konstitucinis Teismas savo sprendimu atsisako nagrinėti prašymą, jeigu jo nagrinėjimas yra nežinybingas Konstituciniam Teismui.

5.7. Taigi yra pagrindas atsisakyti priimti nagrinėti šią pareiškėjo prašymo dalį.

6. Pareiškėjas taip pat prašo iširti Konkurencijos įstatymo 35 straipsnio „Ūkio subjektams ir viešojo administravimo subjektams taikomos sankcijos“ (2020 m. birželio 25 d. redakcija)

3, 4 dalių tiek, kiek jose nėra įtvirtinta teisė Konkurencijos tarybai atlikti savarankiškus ir atskirus Konkurencijos įstatymo 40 straipsnio 1 dalies pažeidimų tyrimus, atitiktą Konstitucijai.

6.1. Pareiškėjas savo poziciją dėl nurodyto ginčijamo teisinio reguliavimo atitikties Konstitucijai iš esmės grindžia tuo, kad, pasak jo, Konkurencijos įstatymas nesuteikia teisės Konkurencijos tarybai tirti Konkurencijos įstatymo 40 straipsnio 1 dalyje įtvirtinto pažeidimo – ūkio subjekto vadovo prisidėjimo prie sudaryto draudžiamo susitarimo ar piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi. Todėl sankcijų taikymo senaties terminas, pareiškėjo nuomone, gali būti sustabdomas tik ūkio subjekto, o ne jo vadovo atžvilgiu. Pagal ydingą, pasak pareiškėjo, įstatymo taikymo praktiką teismai senaties termino vadovo asmeninei atsakomybei kilti sustabdymą sieja su kito savarankiško pažeidimo tyrimo pradžia, todėl ūkio subjekto vadovas yra traukiamas atsakomybėn dėl konkrečių įtariamą pažeidimą sudarančių ūkio subjekto vadovo veiksmų neatlikus savarankiško tyrimo.

6.2. Konkurencijos įstatymo 40 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad, skiriant ūkio subjekto vadovui šio straipsnio 1 dalyje nustatytas sankcijas, *mutatis mutandis* taikomos šio įstatymo 35 straipsnio 3 ir 4 dalys. Pagal Konkurencijos įstatymo 35 straipsnio (2020 m. birželio 25 d. redakcija) 3 dalį sankcijos ūkio subjektams už šio įstatymo pažeidimus gali būti taikomos ne vėliau kaip per penkerius metus nuo pažeidimo padarymo dienos, o kai yra tęstinis ar trunkamasis pažeidimas, – nuo paskutinių veiksmų atlikimo ar nutraukimo dienos. Konkurencijos įstatymo 35 straipsnio (2020 m. birželio 25 d. redakcija) 4 dalyje nustatyti atvejai, kada šio straipsnio 3 dalyje nurodytas sankcijų taikymo terminas yra sustabdomas.

6.3. Šio prašymo kontekste paminėtina, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2022 m. vasario 17 d. nutartyje pažymėjo, jog pagal Konkurencijos įstatymo 40 straipsnio 6 dalies nuostatą taisyklės, kurios taikomos ūkio subjektams, su atitinkamais pakeitimais taikomos ir ūkio subjektų vadovams, todėl įstatymo nustatytas pagrindas sankcijų ūkio subjektų vadovams taikymo terminui sustoti yra; ūkio subjekto vadovas iš esmės nepadaro savarankiško teisės pažeidimo, kuris yra atskiras nuo ūkio subjekto pažeidimo ir galėtų būti tiriamas ir vertinamas atskirai nuo paties ūkio subjekto pažeidimo; ūkio subjekto pažeidimas ir vadovo prisidėjimas iš esmės yra ypač tarpiai susiję ir savarankiškas tyrimas dėl vadovo veiksmų tyrimo būtų perteklinis.

6.4. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad pareiškėjas iš esmės kelia ne Konkurencijos įstatymo 35 straipsnio (2020 m. birželio 25 d. redakcija) 3, 4 dalių konstitucingumo klausimą, bet kvestionuoja dėl jo priimtų teismų sprendimus ir juose pateiktą šių nuostatų aiškinimą ir taikymą, t. y. kelia nurodytą Konkurencijos įstatymo nuostatų dėl senaties termino skaičiavimo ūkio subjekto vadovo asmeninei atsakomybei kilti taikymo klausimą.

6.5. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad pagal Konstituciją jis neturi įgaliojimų peržiūrėti teismų išnagrinėtų bylų ir panaikinti (pakeisti) teismų sprendimų; pagal

Konstituciją Konstitucinis Teismas taip pat nesprendžia teisės aktų taikymo klausimų; teisės taikymo klausimus sprendžia teismas, nagrinėjantis konkrečią bylą. Prašymai išspręsti tokius klausimus yra nežinybingi Konstituciniam Teismui (*inter alia* 2020 m. gegužės 6 d. sprendimas Nr. KT87-A-S82/2020, 2021 m. gegužės 7 d. sprendimas Nr. KT64-A-S59/2021, 2022 m. birželio 8 d. sprendimas Nr. KT77-A-S71/2022).

6.6. Vadinas, ši pareiškėjo prašymo dalis yra nežinybinga Konstituciniam Teismui.

6.7. Minėta, kad pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 1 dalies 2 punktą Konstitucinis Teismas savo sprendimu atsisako nagrinėti prašymą, jeigu jo nagrinėjimas yra nežinybingas Konstituciniam Teismui.

6.8. Taigi yra pagrindas atsisakyti priimti nagrinėti šią pareiškėjo prašymo dalį.

7. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad yra pagrindas atsisakyti priimti nagrinėti pareiškėjo prašymą Konstituciniame Teisme.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 22 straipsnio 3, 4 dalimis, 25 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 28 straipsniu, 69 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 2 dalimi, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nusprendžia:

Atsisakyti nagrinėti pareiškėjo [duomenys neskelbiami] prašymą Nr. 1A-47/2022.

Šis Konstitucinio Teismo sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Elvyra Baltutytė

Gintaras Goda

Vytautas Greičius

Danutė Jočienė

Giedrė Lastauskienė

Vytautas Mizaras

Algis Norkūnas

Daiva Petrylaitė

Janina Stripeikienė